گنجینهٔ دستنویسهای پهلوی
و
پژوهشهای ایرانی
۳۱

دستنویس ف ۲۵

ماتیکان هزار داتستان

اشم وهو وجرآن

به کوشش
دکتر ماهیار نوابی دکتر کیخسرو جاماسپ اسا
و با همکاری فنی
دکتر محمود طاووسی

از انتشارات
مؤسسهٔ آسیائی «دانشگاه پهلوی» شیراز

از این کتاب ۱۰۰۰ نسخه ، یکصد نسخه روی کاغذ شفاف رنگین و نهصد نسخه روی کاغذ سفید
در چاپخانه‌های مؤسسهٔ انتشارات دانشگاه تهران و شرکت چاپ اینا کو تهران، بچاپ رسید.
۲۵۳۵ شاهنشاهی

سرآغاز

اشارات دانشمندان و فیلسوفانی چون ابوریحان بیرونی و محمد زکریای رازی و شهاب الدین سهروردی به حکمت خسروانی و فلسفه ایرانی، تذکر پلینیوس رومی درباره استفاده هرمی پوس یونانی از کتابهای زرتشتی، مطالبی که در کتابهای قابل استنادی چون مروج الذهب، مجمل التواریخ و القصص نامه های پیغمبران بنی اسرائیل و احادیث اسلامی آمده است، وجود مراکز مهم علمی در نصیبین و رها و تیسفون و جندی شاپور، ترجمه های باز مانده عربی از زبان پهلوی، پیدایش دانشمندان و فیلسوفان و اندیشه مندان بلند پایه ای در دوران طلائی اسلامی یعنی دوران خلافت عباسیان، از این سرزمین، که شمار آنها از دانشمندان هر یک از کشورهای اسلامی دیگر و بلکه از همه آنها روی هم بیشتر است.

وجود سنگ نبشته های پارسی باستان و پارسی میانه و پارتی، نامه مینوی اوستا. آثار بازمانده مانویان به زبانهای پارسیک و پهلوانیک و سغدی و ترکی و چینی و قبطی و کتابهای پهلوی (= پارسیک چندی که تاکنون بجای مانده اند، همه دلالت بر وجود فرهنگ و تمدنی بزرگ و درخشان، از دیرباز، در سرزمین ایران بزرگ میکند که بر پایه های فلسفه ایرانی استوار بوده است.

علت هرچه باشد، سیاسی یا اقتصادی و یا اجتماعی یا تغییر خط و یا همه آنها با هم، قدر مسلم این است که بسیاری از آثار مدون دوران ساسانی و آغاز دوران اسلامی ایران از میان رفته است، و عده ای که از دستبرد زمانه رهائی یافته اند در موزه ها و کتابخانه های مهم اروپا و بیشتر در هندوستان و در کتابخانه های پارسیان نگاهداری میشود. اینها میتوانند روشنگر زوایای ناشناخته تاریخ و فرهنگ کهن ما باشند. و از این رو نگاهداری و چاپ و انتشار آنها و تشویق دانشمندان به مقابله و تصحیح و ترجمه این گنجینه ها که ما را به شناخت بیشتر زبان فارسی و غنای آن در بیان مفاهیم یاری میکند، بر ما واجب است.

و باز از این رو بعد که هنگامی که دوست دانشمند و ارجمندم استاد دکتر ماهیار نوابی رئیس موسسه آسیائی

دانشگاه پهلوی پیشنهاد کرد که برای بزرگداشت پنجاه سال شاهنشاهی خجسته دودمان پهلوی شادی روان بنیان گذار آن پنجاه نسخهٔ خطی پهلوی را از سوی مؤسسهٔ آسیائی دانشگاه پهلوی چاپ و منتشر کنیم. این پیشنهاد را از دل و جان پذیرفتیم.

این پنجاه جلد کتاب پهلوی و کتاب بارگاه رضا هدیه‌هائی است که در این آیین ملی برگزاری جشن پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی با فروتنی به پیشگاه شاهنشاه آریامهر ریاست عالیهٔ دانشگاه پهلوی و علیاحضرت شهبانو فرح ریاست عالیهٔ مؤسسهٔ آسیائی دانشگاه پهلوی تقدیم میشود.

فرهنگ مهر
رئیس دانشگاه پهلوی

دیباچه

مؤسسه آسیائی وابسته به دانشگاه پهلوی افتخار دارد که بزرگداشت پنجاهمین سال شاهنشاهی دودمان پهلوی را، مجموعه‌ای، در پنجاه جلد، از دستنویسهای پهلوی و اوستائی و پژوهشهای ایرانی چاپ کند و به دوستداران فرهنگ و ادب ایران تقدیم دارد.

در تابستان سال دوهزار و پانصد و سی و سه شاهنشاهی، در گروهی سخن از خدمات برجسته رضاشاه بزرگ بدین سرزمین و روز تاجگذاری وی (چهارم اردیبهشت ماه ۱۳۰۵ هجری خورشیدی) میرفت، در آن هنگام اندیشه چاپ مجموعه‌ای از متنهای پهلوی بیادبود پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی را از خاطرم گذشت و سپس این اندیشه را با رئیس دانشمند دانشگاه پهلوی جناب آقای دکتر فرهنگ مهر، که از شیفتگان فرهنگ ایرانند و از یاری شناساندن این فرهنگ کهن هیچگاه دریغ نکرده و نمی‌کنند، در میان گذاشتم تا اگر در این اندیشه با من همداستان باشند مراتب را

به شرف عرض شهبانوی فرهنگ پرور ایران، ریاست عالیهٔ مؤسسهٔ آسیائی برسانند
مگر اجازه فرمایند تا مؤسسهٔ آسیائی بدین کار شایسته دست یازد.

جناب آقای دکتر فرهنگ مهر، با پیشانی گشاده و آغوش باز از این اندیشه استقبال
کردند و مراتب را به شرف عرض شهبانوی ایران رساندند و دیری نگذشت که فرمان
علیاحضرت شهبانو بدین کار نیک شرف صدور یافت و به مؤسسهٔ آسیائی ابلاغ شد.

شورای استادان مؤسسهٔ آسیائی، با الهام از نام خاندانی که جشن بزرگداشت
شاهنشاهی آن را، مردم ایران امسال برگزار میکنند، چاپ کردن کتاب یا
دستنویسهای پهلوی را در درجهٔ اول اهمیت قرار داد. کشوری که در آن بیش از هر کشور دیگر میتوان
به دستنویسهای پهلوی و اوستائی دست یافت، کشور هندوستان است. هرچند بدبختانه
هوای گرم و نمناک آنجا با کتاب سازگار نیست و کاغذ را زود شکننده و تباه مینماید و میپوساند.
در فهرستی که جمشید کاووس جی کاتراک به نام «گنجینه های شرقی» (ORIENTAL
TREASURES) گرد آورده و به سال یکهزار و نهصد و پنجاه و یک میلادی (دو هزار و پانصد و ده شاهنشاهی)

به چاپ رسانده است. از بسیاری از دستنویس‌های ایرانی و هندی نام برده که اکنون برخی
از آنها از میان رفته است، و این، نه تنها به واسطهٔ آب و هوای هندوستان بوده، بلکه بی‌توجهی
و نادانی هم در نابودی آنها بهره‌ای بسزا داشته است. گردآورندهٔ فهرست یادشده به نگارندهٔ
این سطور می‌گفت: «سی سال پس از چاپ آن فهرست گذارم به خانه‌ای افتاد که خداوند آن صاحب
چندین دستنویس پهلوی و اوستائی بود. من آنها را دیده و پژوهیده و نام آنها را در فهرستم آورده بودم،
خداوند خانه به جهان دیگر شتافته بود و چون از کدبانو سراغ دستنویسها را گرفتم، وی آنها را از روی
دینداری و برای آنکه مبادا برگ پاره‌های آنها زیر پا بیفتد و برای وی گناهی بزرگ به شمار آید به آب دریا سپرده بود».
با این همه، هم اکنون، چندین صد دستنویس پهلوی و اوستائی در هندوستان هست
که تقریباً همه از روی دستنویسهای کهنه‌تر رونویس شده‌اند. بیشتر آنها روزگاری از آنِ کتابخانه‌های
شخصی بوده و رفته رفته به کتابخانه‌های عمومی و مؤسسات راه یافته‌اند تا بیشتر و بهتر از آنها نگاهداری شود
و کمتر در معرض نابودی قرار گیرند. از این کتابخانه‌ها می‌توان کتابخانهٔ مؤسسهٔ شرقی کاما و کتابخانهٔ
«نخست دستور، مهرجی رانا» را نام برد که صاحب مجموعه‌های گرانبهائی از دستنویسهای پهلوی و اوستائی‌اند

پاره ای از دستنویس ها نیز توسط شرق شناسان به کتابخانه های مهم اروپا رسیده اند که مهمترین آنها مجموعه «دستنویسهای اوستا و پهلوی» دوازده جلدی کپنهاک است که توسط شرق شناسی بنام وسترگارد به اروپا برده شد و جانشین او کریستین سن — CHRISTEN-SEN آنها را چاپ کرد و بر آنها دیباچه نوشت. این کتابها اکنون بسیار کمیاب و چند مجلد آن نایاب است.

برای انجام دادن فرمان، از دوست دانشمندم دستور کیخسرو جاماسب آسا، دستور بزرگ شهر بمبئی و رئیس کتابخانه «موسسه شرقی کاما» یاری خواستم تا از هیأت امنای کتابخانه های «موسسه شرقی کاما» و نخست دستور مهرجی رانا» اجازه عکسبرداری از دستنویسهای پهلویشان را بگیرد و اگر خواهند یا در دسترسشان دستنویسهای ارزنده دارند بر آنها بیفزایند، کار گزینش دستنویسها برای عکسبرداری نیز به عهده وی واگذار شد تا آنچه را مهم و میسور میداند برگزینند. این کار به دشواری انجام گرفت چه دستنویسها از طرف هیأت امنای کتابخانه ها و خاندان انکلساریا که چند دستنویس از این مجموعه متعلق به آنان است) تنها به او سپرده شده بود، و وی، امانت داری را

رنج سفر بر خود هموار ساخت و با دو جامه‌دان پر از کتاب به ایران آمد، سه ماه تمام از بام تا شام،
در چاپخانه های دانشگاه پهلوی شیراز و دانشگاه تهران گذراند و در همه جا با دستنویسها همراه بود؛
من و همکارانم از مؤسسهٔ آسیائی نیز همه جا با وی همگام بودیم تا کار عکسبرداری سی و چند دستنویس
به پایان رسید، دستور کیخسرو مجبور بود به بمبئی بازگردد، ما نیز برای تطبیق عکسها با دستنویسها و رفع کمبود آنها
در پی وی به هندوستان رفتیم تا این مهم انجام شد. نامه‌ای نیز به پروفسور آسموسن استاد دانشگاه کپنهاگ
نوشتیم مگر اجازهٔ تجدید چاپ دستنویسهای کتابخانهٔ کپنهاگ را از ناشر نخستین آنها -MUNKS
GAARD بگیرد، اجازه گرفته شد و نامه‌ها به چاپ رسید.

مؤسسهٔ آسیائی سپاس و درود فراوان خود را به پیشگاه شهبانوی فرهنگ پرور که
با فرمان خود این افتخار را نصیبش ساخته، تقدیم می‌دارد.

از جناب آقای دکتر فرهنگ مهر رئیس دانشگاه پهلوی که در راه پیشرفت کار از هیچ یاری
معنوی و مادی دریغ نکرد سپاسگزار است.

از دستور کیخسرو جاماسپ آسا که با یاری وی چاپ این مجموعهٔ پنجاه جلدی میسور میشود

سپاسگزار است .

از پروفسور آسموسن که اجازهٔ چاپ مجموعهٔ اوستا و پهلوی کپنهاک به پایمردی او انجام یافت سپاسگزار است .

از دکتر بهرام فره‌وشی مدیر عامل ادارهٔ انتشارات دانشگاه تهران که چاپ کردن بیست و چند جلد از این مجموعه را در چاپخانهٔ دانشگاه تهران پذیرفت و چاپ آنها با مشاورهٔ فنی وی میسر شد سپاسگزار است .

از دکتر محمود طاووسی که تطبیق و ویراستن و آراستن هر صفحه از تمام این مجموعه بدست وی و با مشورت وی انجام شد سپاسگزار است .

ماهیار نوابی

استاد و رئیس مؤسسهٔ آسیائی

پیشگفتار

دستنویس F25 جزء مجموعه دستنویسهایی است که ایرج جی سهرابجی مهرجی رانا بکتابخانه نخست دستور، مهرجی رانا ، درشهر نوساری ، هدیه کرده است . اندازه این دستنویس ۲۱/۳×۱۵/۶ سانتیمتر است و دارای سه متن جداگانه بر ۱۲۸ صفحه میباشد کاغذ آن ساخت اروپا و نشان "Smith & Meynier" را دارد .

صفحه‌های ۱ — ۱۴۵ هریک دارای ۱۰ سطر است و متن "ماتیکان هزارداتستان" را دربردارد که کم وبیش بامتن گردآورده T.D.Anklesaria بنام The Social code of the Parsees in Sassanian Tikes or the Madigan-i-Hazar Dadistan. ج II چاپ بمبئی ۱۹۱۲, برابر است .

پایان‌نوشت فارسی آن (ص ۱۴۶ — ۱۴۷) مینمایاند که این نامه را موبد تیرانداز اردشیر ایرانی یزدی برای هیربد ت . د . انکلساریا آورده است ودر روز خرداد ماه آذرسال ۱۲۴۷ یزدگردی (۱۸۷۸ میلادی) رونویس آن بدست ایرج جی دستور سهرابجی دستور کاووس جی مهرجی رانا پایان یافته است .

صفحه‌های ۱۴۸ — ۱۵۸ ، ۶ هر یک دارای ۱۲ سطر است و شرح شماره اشم و هو است . این متن در کتاب روایات ایرانی "هرمزدیار فرامرز و دیگران" چاپ بمبئی ۱۹۳۲ ، ص ۲۰ — ۲۳ یافت میشود و هم آنرا م — ف کانگاه به نام "A Pahlavi Commentary on the Asem Vohu" در پژوهشنامه مؤسسه آسیائی شماره ۲ ، شیراز ۱۹۷۵ ص ۱ — ۲۰ به انگلیسی

ترجمه کرده است .

پایان نویس فارسی این دستنویس (ص ۱۵۸ ، ۷ — ۱۲) نشان میدهد که آنرا ایرج جی دستور سهرابجی دستور کاووس جی دستور مهرجی رانا از روی‌دستنویس‌دیگری به خط ملا کاووس رستم که‌تاریخ‌نوشتن آن۱۱۵۵ یزدگردی (۱۷۸۵ میلادی) و مال دستور رستم گشتاسپ اردشیر یزدی بوده است رونویس کرده و در روز امرداد ماه اسپندارمذ ۱۲۴۷ یزدگردی ازنوشتن آن فراغت یافته است .

صفحه‌های۱۵۹— ۲۱۷ هریک‌دارای۹ سطر است وچهار اندرزنامه زیر را در بر دارد که آنها را در متن‌های پهلوی گردآورده‌ی جاماسپ آسانا نیزمیتوان‌دید . صفحه‌های۱۵۹—۱۶۷ ، ۴ . ۴ اندرز خسرو کواتان . صفحه های ۱۶۷ ، ۴ — ۱۷۳ ، ۳ . ۳ اندرز پیشینیگان . صفحه‌های ۱۷۳ ، ۴ — ۲۰۴ چیتک اندرز پوریوتکیشان . صفحه‌های ۲۰۵ — ۲۱۷ ، ۷ . ۷ اندرز دانـاگان به مزدیسنان .

پایان نوشت این بخش (ص ۲۱۷ ، ۸ — ۲۱۸) نشان میدهد که این متن را ایرج جی‌دستور سهرابجی‌دستور کاووس جی مهرجی رانا رونویس کرده در روز کواد ماه شهریور ۱۲۵۰ یزدگردی (= ۱۸۸۱ میلادی) آنرا تمام کرده است . شرح این دستنویس را داباربB.N. Dhabhar در :

Descriptive catalogue of all Mss ...Meherji Rana Liberary-Navsari Bombay 1923, 18.

آ ورده است . نیز نک . پیشگفتار دستنویس د ۳۹ در مجموعه حاضر .

ماهیار نوابی

1

بنام ایزد بخشاینده مهربان دادگر

این چند جزو از کتاب پهلوی که اسمش نامعلوم

و ناقص الطرفین است

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ....

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

۲۳ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ١٢٦

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ܐܦ ܟܕ ܗܘܐ ܥܡܗ ܡܫܒܚܘܬܗ ܕܫܡܝܐ ܟܕ ܗܘܐ

ܐܝܟ ܠܐ ܡܫܘܐ ܐܢܫ ܫܘܐܐ ܡܫܘܐܝܬ

ܫܡܫܐ ܐܝܟ ܐܚܐ ܐܚܐ ܫܪܒܐ ܐܚܐ ܐܚܐ ܠܗ

ܫܒܚܘܗܝ ܀ ܐܬܐ ܟܕ ܢܚܬ ܫܡܝܐ ܫܡܫ

ܠܗܘܢ ܗܘ ܫܡܫܐ ܘܐܚܐ ܫܡܝܐ ܐܬܐ ܡܫܒܚܘܬܐ

ܐܦ ܡܢ ܠܘ ܠܐ ܠܡܫܡܫܢܘܬܐ ܫܡܫܐ

ܠܘ ܢܘܗܪܐ ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܠܐ ܐܝܟ ܡܫܒܚܐ ܐܦ

ܟܐܢܐܝܬ ܫܡܫܐ ܥܡܗ ܠܫܡܝܐ ܀ ܐܬܐ

ܐܬܐ ܠܘ ܠܗ ܢܘܗܪܐ ܠܐ ܐܝܟ ܡܫܒܚܐ

ܐܦ ܟܐܢܐܝܬ ܠܫܡܝܐ ܢܚܬ ܫܡܫܐ ܫܡܫ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ....

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تمت الخیر این چند جزو از کتاب پهلوی که قریب ده سال شده باشد

از دست موبد تیرانداز بن اردشیر ایرانی ساکن دارالعباده یزد

هیربد تهمورس بن دینشاه جی انکلیسریه را رسیده بود و اصل آن

دو جزو بزرگ مانند دیگر بود بسیار کهنه از چند جا کرم خورده ناقص

الطرفین بودند که عدد اولش هفتاد و چهار و عدد آخرش نود و سه بود

ازان سبب نام کتاب و مصنف و کاتب معلوم نمیشود از روی

آن دو جزو کهنه این نقل کردم و از جایکه کرم خورده بود انجا را خالی گذاشته

نقطه باریک نهادم و هم برابر و صحیح نقل کردم کاتب و مالک این کتاب

حقیر ایرج جی بن دستور سهراب جی بن دستور کاوس جی

مهرجی رانا ساکن قصبه نوساری و در مبئی نوشته بروز مبارک

آذار

خرداد امشاسفند روماه آذر ایزد سال او ر یکهزار و دو صد و چهل و

هفت یزدجردی تمام شده   یزدان و امشاسفندان بکام باد

تم تم تم

تم تم

[illegible]

شرح اسم اعظم

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تمام شد شرح اشم وهو بروز امرداد بماه اسفندارمذ سنه ۱۲۴۷ یکهزار و دو صد و
چهل و هفت یزدگردی کاتب و مالک این نسخه کمترین ایرج بن دستور سهرابجی
بن دستور کاوسجی الملقب بدستوران دستور بزرگ مهرجی رانا ساکن
قصبه نوساری این را از کتاب دستور رستم گشتاسپ اردشیر یزدی که در سال
هزار و صد و پنجاه و پنج یزدگردی ملا کاوس بن رستم نقل کرده بود از آن کتاب
نقل کردم یعنی از کتاب ملا کاوس نقل کردم یزدان و امشاسفندان بکام باد تمام شد

[illegible]

وصیت نامه شاه نوشیروان عادل، و دیگر سخنها

[illegible]

[illegible]

وقت پیری

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
امروز

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
امروز

[illegible]

[illegible]

[illegible] (اعا)

[illegible] (روشن)

[illegible]

[illegible]

[illegible] (تیز)

[illegible]

[illegible] (انصاف)

[illegible]

[illegible]

برید

بزرگ

درویشی

زندگانی اندرگ

زرور آور

رشوت

مهر رشن

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
گناه

[illegible]
دورکن

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

عاجزازدن

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] شريك

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

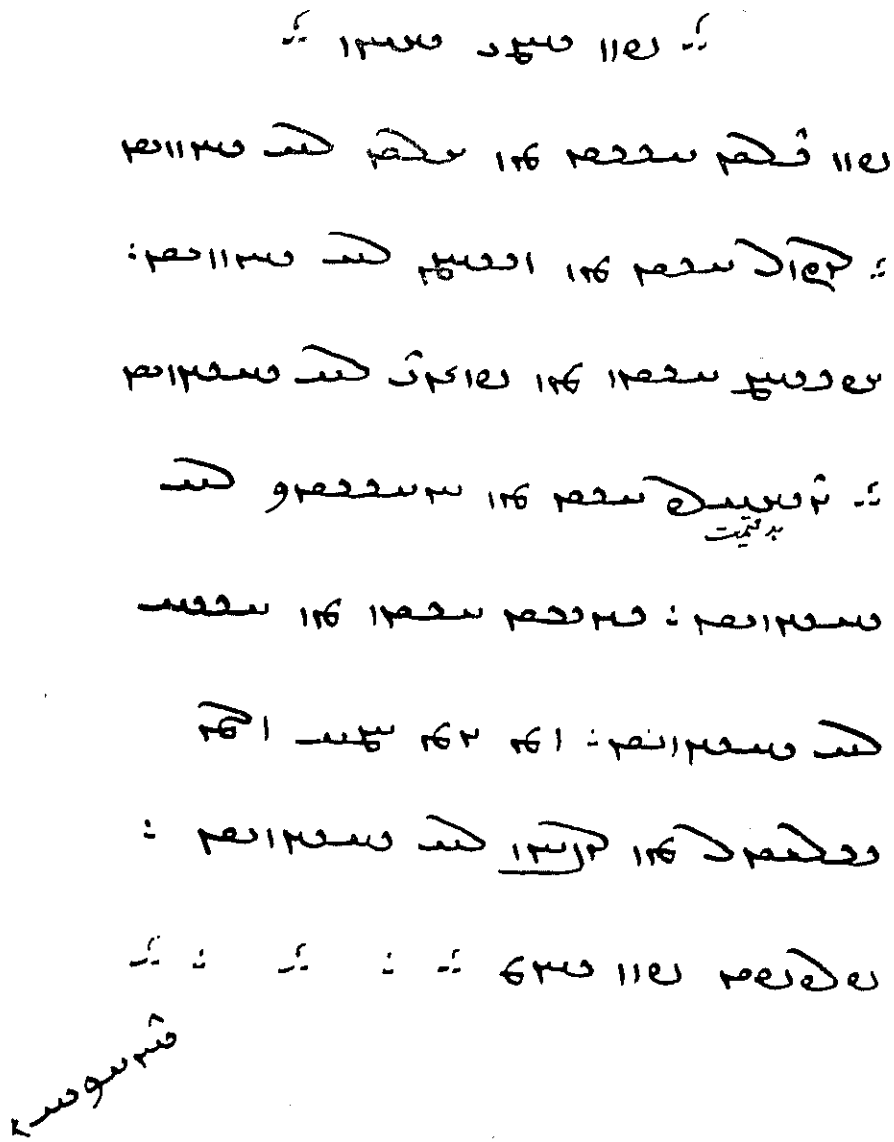
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] پنهانی عاقبت

[illegible]

[illegible]

[illegible]
پایدار

[illegible]
جراني

[illegible]

[illegible]

[illegible]
ارکي

[illegible]
شریک

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

خوراش

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

خرآتش

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

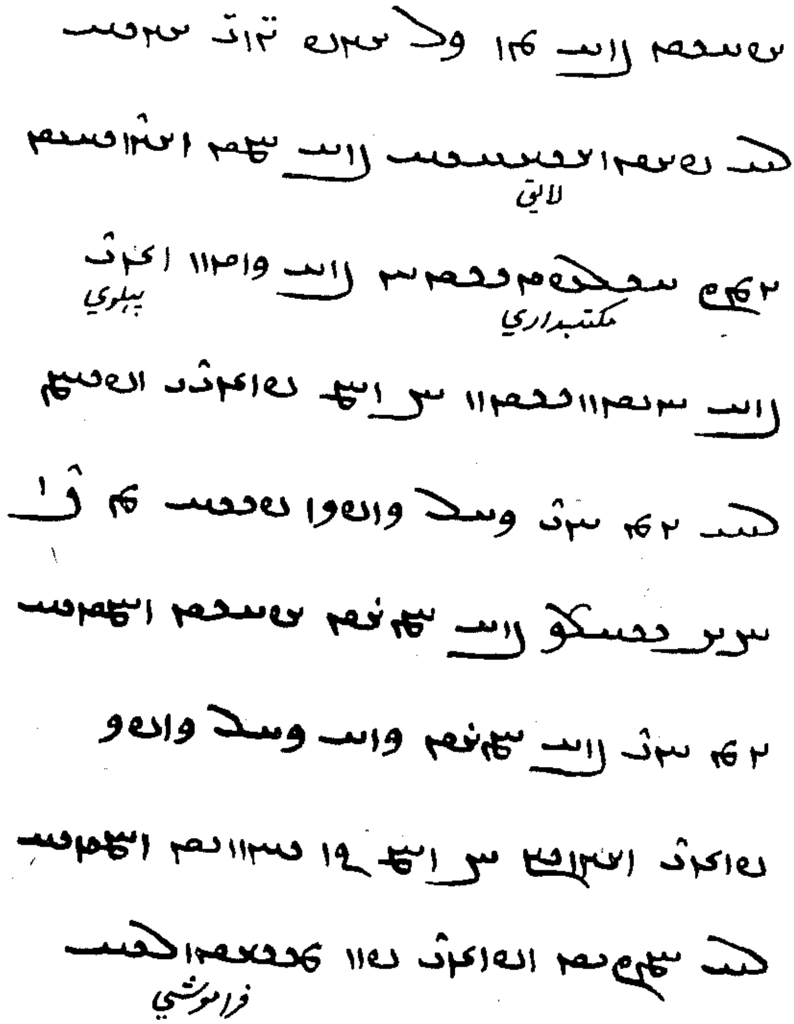
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اخر خالص

لائق
مكتبداري
پهلوي
فراموشي

زبان

فرسنگ

بر

جنگ صلح دروغ

[illegible]

بزرگ

[illegible]

دور کنید

[illegible]

نی

روشن

[illegible]

[illegible]
مشکل پاسبانی آفت

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
نفرین

[illegible]
لائق زورمند

[illegible]

[illegible]

[illegible]
زیاده

آزار

اوزیرن

زنین

[illegible]
کوشش

[illegible]

[illegible]
بسیار

[illegible]
بوشیرکی

[illegible]

[illegible]
بسیار

[illegible]
کرام

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بلند

بسیار

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

جوانی

ناپیدا

نابین

بتوند

پایدار

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
بجش

[illegible]

[illegible]
فراموش

[illegible]
فریاد

صاحب لشکر

اندیشه‌مند

بی سامان

اندیشه

[illegible]

[illegible]

بی سامان بی برگ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تمت الخیر این نسخهای دینی بروز مبارک گواد ایزد بماه فرخنده شهریور

شهریور ماه اسفند سنه یکهزار و دوصد و پنجاه یزدگردی
کاتب و مالک این نسخها کمترین ایرج بن دستور سهراب جی
بن دستور کاوس جی الملقب بدستوران دستور مهرجی رانا ساکن
قصبه نوساری و در شهر ممبی نوشته واین را از نسخه کتابخانه
نخست دستور مهرجی رانا نقل کردم یزدان و امشاسفندان بکام باد

The ms is described by B.N. Dhabhar: Descriptive catalogue of all mss... Meherji Rana Library-Navsari, Bombay 1923, 18. See also the Introduction to ms D39 in the present series.

Kaikhusroo M. JamaspAsa

the translation see M.F. Kanga; 'A Pahlavi commentary on the Asem Vohu' in Bulletin of the Asia Institute. No. 2, Shiraz 1975, 1-20. Colophon in Persian on p. 158, 1. 7-12: Copied from a ms of Dastur Rustom Gushtasp Ardeshir Yazdi in A.Y. 1155 (=A.C.1786) by Mulla Kaus Rustom and thence copied by Eruchji Dastur Sohrabji Dastur Kausji Dastur Meherji Rana and completed on the day Amardad month Spandarmad, A.Y. 1247.

Pages 159-217, 7 written 9 lines to the page contain the following four handarz texts also found in J.M. JamaspAsana: Pahlavi texts. Pages 159-167, 1.4 contain the Handarz i Xosrau Kavātān corresponding to JamaspAsana, op.cit., pp. 55-57. Then follow (pp. 167,1. 5-173, 3) the Handarzīhā i Pēšīnīkān (=JamaspAsana, op.cit., pp. 39-40)These are followed (pp. 173, 4-204) by the text of Citak handarz i Pōryōtkēšān (=JamaspAsana, op.cit., pp.41-50) and pages 205-217, 7 contain the Handarz i Dānākān o Mazdayasniān (=JamaspAsana, op.cit., pp. 51-4). The colophon in Persian on pp. 217, 1.8-218 states that the texts were copied and completed on the day Gowad month Shahrevar, A.Y. 1250 (=A.C.1881) by Eruchji Dastur Sohrabji Dastur Kausji Meherji Rana.

I n t r o d u c t i o n

F25 in the collection of manuscripts presented by Dastur Eruchji Sohrabji Meherji Rana to the First Dastur Meherji Rana Library, Navsari. The ms (21.3x15.6 cms) contains three different texts in its 218 pages written on European paper with the watermark 'Smith & Meynier'.

Pages 1-145 written 10 lines to the page contain the text of Mātīkān i Hazār Dātastān corresponding to the facsimile edition of T.D. Anklesaria: The social Code of the Parsees in Sasanian Times or the Mādīgān-i Hazār Dādistān-II, Bombay 1912. The colophon in Persian on pp. 146-147 reveals that the treatise was brought by Mobed Tirandaz Ardeshir Irani of Yazd for Erwad T. D. Anklesaria, and was copied and completed on the day Khordad month Adar, A. Y. 1247 (=A.C. 1878) by Eruchji Dastur Sohrabji Dastur Kausji Meherji Rana.

Pages 148-158, 6 written 12 lines to the page contain a commentary on the Ashem Vohu prayer. The text is found in B.N. Dhabhar: The Persian Rivayats of Hormazyar Framarz and Others, Bombay. 1932, 20-23. For

Printed by Pahlavi University Press in Shiraz.
1976.

The Pahlavi Codices and Iranian Researches

Manuscript F 25

Matikan i Hazar Datastan
Ashem Vohu
etc.

Edited by :

Dastur Dr. Kh. M. Jamasp Asa Professor Mahyar Nawabi

With the technical assistance of

Dr. M. Tavousi

Published by the Asia Institute of Pahlavi University

31

Shiraz. 1976